

החוק לאיסור צריכת זנות – הוגן, חיוני וחשוב

0:11 1.06.14

בעקבות נייר העמדה של העמותה להסדרת הזנות נגד חקיקת החוק ההופך צרכני שירותי זנות לעבריינים, מסבירה פעילה בעד החוק מדוע הוא חשוב להגנתן של נשים (וגברים) העוסקות בזנות וטוענת כי הניסיון במדינות אחרות מראה כי מדובר באמצעי יעיל לצמצום תופעת הזנות

מאת ניבה לכטמן

נייר עמדה של העמותה להסדרת הזנות בישראל לקראת דיון בועדה למאבק בסחר בנשים בכנסת טוען כי חוק המפליל לקוחות לא יגן על נשים העוסקות בזנות ולא יפחית את ממדיה.

ב-26.5 פורסם באתר נייר עמדה של "העמותה להסדרת הזנות בישראל", היוצא נגד היוזמה להעברת חוק לאיסור צריכת זנות (אגב, זה שמו, ולא "חוק הפללת הלקוח", שכן מטרת החוק אינה להפליל א/נשים אלא לצמצם את היקפי תופעת הזנות).

בתגובה שלהלן אגיב לטענות בנייר העמדה ואציג את הצד שמנגד ואת הרציונל שעומד מאחורי הצעת החוק. למען הנוחיות אשתמש בלשון נקבה בהתייחסי למצויים ולמצויות בזנות, למרות שיש בזנות גם נערים, שמצבם קשה לא פחות מזה של הנשים בזנות (על כך אולי אתפנה לכתוב במאמר נפרד).

במהלך הדיון עלתה דרישה לשקיפות מצד העמותה לגבי העומדים/ות מאחוריה, כנדרש מכל עמותה או חל"ץ. העתיד הקרוב ילמד אם זה יקרה או לא (לתחקיר ראשוני על מי שעומדת מאחורי העמותה להסדרת הזנות צפו <https://www.youtube.com/watch?v=0KI98OwchIE>).

לפני התגובה רק אומר, שהשבוע היה דיון בכנסת בנוגע לחוק, ומעניין שאף אישה לא הגיעה לדבר מטעם העמותה המדוברת, אלא רק שני לוביסטים. גברים.

וכעת לתגובה:

"הניסיון העולמי מוכיח שהחוק אינו מפחית את היקף הזנות"

לא נכון.

הניסיון במדינות שאימצו את המודל השוודי (חוק לאיסור צריכת זנות) מראה צמצום של תופעת הזנות במדינות בהן חוקים דומים עברו. לאחר ההצלחה בשוודיה איסלנד ונורווגיה העבירו חוקים דומים, צרפת כרגע בתהליכי הצבעה והאיחוד האירופי השנה אימץ את המודל השוודי כדירקטיבה.

לעומת זאת, הניסיון העולמי מוכיח חד-משמעית שכל ניסיון למסד את הזנות הביא להחמרה במצבן של נשים בזנות, שכן הרוב המחלט של נשים לא "מיסדו" את "שירותיהן" – רובן לא עומדות בקריטריונים.

(להיות נקיות מסמים ואלכוהול או ממחלות מין, למשל), וגם: למה שאשלם מס למדינה על גברים שנכנסים לי לגוף? גם סרסורים לא מיהרו להירשם כספקי שירותים – למה שישלמו מס על גברים שנכנסים לנשים שהם מנצלים לשם כך? רוב הנשים לא נרשמו וכך הפכו "לא חוקיות" ונדחקו למחתרת. סחר בנשים ובילדים/ות נמשך ואף הוחמר, נשים שכן "מיסדו" את הזנות שלהן עדיין חשופות למחלות מין משום שרק הן נדרשות להציג אישורים לגבי זה – הלקוחות רשאים לשכב עם כל אישה ללא כל הצגת אישור רפואי, וגם בזנות הממוסדת יש גברים שדורשים מין ללא קונדום או מציעים תוספת כספית שקשה לסרב לה עבור כך.

עוד אודות כך מוזמנים/ות לקרוא בדו"ח שכתבה עו"ד נעמי לבנקרון עבור [קו סיוע לעובדים זרים](#).

"בעיות חוקתיות"

באשר לטענה שהחוק לא סימטרי ומעניש רק צד אחד לעבירה – הלקוח, הרי שזו טענה מגוחכת, שכן זנות אינה לא חוקית בישראל (וטוב שכך) – הלא חוקי הוא מה שמסביבה: שידול, סרסור. ומי יותר משדל לזנות מהלקוח עצמו? הרי ללא לקוחות לא הייתה זנות! באותה מידה היה ניתן לטעון שהחוק כיום אינו סימטרי כי הוא מאפשר ענישה של סרסורים בלבד. והרי זו מטרתם של חוקים כאלו – להגן על צד נפגע מפני צד פוגע. אם אמכור כליה מחר, לא יענישו אותי אלא את מי שסחרה בכליה שלי, את מי ששידלה אותי לעשות את זה. אם אסרסר, יענישו אותי ולא את מי שסרסרתי בה, וטוב שכך.

הצעת החוק מבקשת להכיר ב"לקוחות" כשותפים לעבירה, בדיוק כמו הסרסורים, ואין בכך כל בעייתיות חוקתית.

באשר לפגיעה בחופש העיסוק, יש חוקים רבים שפוגעים בחופש העיסוק של אזרחים/יות. למשל, לי אסור לסחור בנשק. אסור לי גם להרוג אנשים בשביל כסף או לסחור באיברי גוף. האם זו פגיעה בחופש העיסוק שלי שאינה מידתית? וודאי כולם/ן יסכימו שלא. באשר לזנות, ניתן לתהות לגבי המידתיות הראויה. לדעתי אם רוב הנשים בזנות היו בעברן נפגעות אלימות מינית או גילוי עריות, ואם רוב הנשים בזנות נתונות לאלימות (מכות, נסיונות חניקה, שוד, רצח...) ואם רובן תיתקלנה לפחות פעם בחיים בסיטואציה שבה ישכבו עם גבר לא מוכר בלי קונדום ורובן חשופות להידבקות במחלות שמסכנות אותן, אז בהחלט המידתיות מרשה לפגוע באחוז הקטן של נשים בזנות ששפר מזלן לא להיות חשופות לכל הנ"ל.

"בעיות תקציביות"

באשר לתקציבי שיקום – ראשית, החוק אינו עובר בוואקום – בשנים האחרונות המודעות לנושא בחברה ובכנסת הולכת וגוברת. רק השנה שר הרווחה הוסיף תקצוב משמעותי לשיקום נשים בזנות. אין זה התפקיד שלנו לקבוע אם יש או אין יכולות לגייס תקצוב ליישום מיטבי של חוק כזה, זה התפקיד של האוצר למצוא את התקציבים הנחוצים מרגע שחוק כזה עובר, וכאמור, משום שהחוק אינו עובר בוואקום ויש מצד שרים, שרות, חברי וחברות כנסת נכונות לממש את החזון שעומד מאחוריו, אני מאמינה שהתקציב לא יהיה מכשול בפני חוק שכזה.

באשר לתקציבי האכיפה על "עשרות אלפי גברים שיהפכו באחת לעבריינים פליליים": כל מי שרואה עצמו כאזרח שומר חוק ויידע שהחוק עבר (וכולם/ן ידעו שהחוק עבר, לזה אנחנו נדאג) פשוט לא יעשה את זה יותר. כל מי שיחשוש שהוא עלול להיתפס לא יעשה את זה.

"פעילות במישור החינוכי ולא הפלילי"

איני רואה סתירה: יש בהחלט צורך לפעול במישור החינוכי ויש פעילים ופעילות שפועלים להכנסת נושא הזנות למערכת החינוך, לשינוי תודעתי באוכלוסיה הכולל ניפוץ מיתוסים וסטיגמות אודות נשים בזנות ואודות זנות, וכדומה. במקביל, המדינה חייבת להבהיר שמבחינתה היות "לקוח" זה מצב שאינו לגיטימי מבחינה מוסרית. בעצם העברת החוק יש נקיטת עמדה בנוגע למוסריות של הלקוח, וזה אקט חינוכי בפני עצמו.

"פגיעה דווקא בנשים העוסקות בזנות"

כן ולא.

לא, כי נשים רבות המצויות בזנות, בזנות רחוב, בדירות דיסקרטיות וכדומה, מתות לצאת מזה, ופשוט לא מסוגלות (את זה אני יודעת מהשטח, לא מאיזו כתבה בעיתון). הן יודעות שיש מסגרות שיקומיות אבל לא מסוגלות לעשות את הצעד למרות שהן רוצות. יש הרבה חששות כלכליים (זה הדבר היחיד שאני יודעת לעשות, זה מה שאני עושה שנים רבות, איך ארוויח כסף במשהו אחר?), יש הרבה חוסר ביטחון (והרי כולנו לא אוהבים ואוהבות שינויים...), יש חסך באמון עצמי, יש את ההתמכרות (נשים רבות מספרות שהזנות ממכרת).

אישה שהכרתי לפני שנכנסה למוסד שיקומי אמרה לי שהיא ממש מקווה שהיא תצליח לא לחזור לזנות אח"כ, כי היא בטח תתגעגע לתחושת הריגוש והסכנה (שנובעות מהסיכון לחשיפה לאלומות ולמחלות מין).

לנשים כאלו יהיה תמריץ נוסף לפנות לשיקום לאחר שהחוק יעבור.

כן, כי יש נשים בזנות שחוששות מהיום בו לקוחות יחששו לבוא אליהן – דאגות הנוגעות לפרנסה, דאגות שנובעות מחוסר יכולת לדמיין את עצמך עושה משהו אחר מזה שאת עושה כבר שנים רבות (ואפילו אם את צעירה בת 22 שכל החיים לפניך), (דאגות שנוגעות לידיעה שכיום רק זנות מספקת את ההתמכרות לזנות (נשים רבות מעידות כי הן מכורות לזנות) או את הכסף הדרוש למנת הסם הבאה (רוב דרות הרחוב שמצויות בזנות מכורות לסמים או לאלכוהול, וגם רבות מאילו שלא הגיעו לרחוב, כי צריך איכשהו לטשטש את התודעה כדי לאפשר 15 חדירות ביום – הממוצע המוכר ל"משמרת" של אישה בזנות שהיא לא מברות המזל המעטות שעושות זאת מבחירה חופשית אמיתית), וכדומה.

נשים אלו, ייתכן שתיפגענה. יש מסגרות שיקום אבל כיום אין מענה לכל המגוון האנושי שקיים בזנות. לעתים השיקום מותנה למשל ב"התנקות" מחומרים פסיכואקטיביים, דבר שנשים רבות לא מסוגלות לו כי המקור להתמכרות הוא הרי נפשי, אז הכיוון ההגיוני הוא שיקום ואז התנקות. יש נשים שעשויות למצוא את עצמן עם פחות לקוחות וללא מסגרת טיפולית מתאימה.

המשפט היחיד שהסכמתי איתו בנייר העמדה של העמותה הוא "במקביל, יש להקצות את כל המשאבים לסיוע לנשים העוסקות בזנות והזקוקות לכך, תוך הקצאת משאבים לפעילות חינוכית שתצמצם ככל הניתן את היקף הזנות בישראל." זה מאד נכון, זה תהליך שקורה כבר עכשיו שבהחלט יש צורך להגביר ולהעצים, וזה לא סותר העברה של חוק שיבהיר שדין לקוח כדין משדל לזנות, שזה ניצול (כי ברוב המקרים זה ניצול) ושזה לא לגיטימי.

לחוק הזה קמו ויקומו אויבים רבים: סרסורים, סוחרי סמים שמתפרנסים נהדר מתעשיית הזנות (המשמשת להלבנת כספים ולהלבנת עסקי סמים, וכן מספקת צרכניות סמים רבות לסוחרי הסמים, כי כפי שכתבתי לעיל, רבות מהנשים בזנות מכורות לסמים – במקרה הטוב אינן מסוגלות לזנות בלי סמים, במקרה הרע אינן מסוגלות כבר לחיות בלעדיהם), וכן הנשים שאכן מצויות בזנות מבחירה מלאה. להם לא קשה למצוא אישה שתדבר על רעות החוק הזה – הרי היא שם מבחירה ולא מתביישת במצבה (במקרה הטוב) או תחת לחצים של מישהו/ אחרת (במקרה הרע).

קשה להיות הצד שנותן קול לאלו שבין הצללים – לנו יהיה יותר קשה למצוא מישהי שנמצאת עכשיו בזנות ותסכים לבוא לדבר, שהרי היא לא שם מבחירה, שהרי היא לא רוצה שיידעו, שהרי היא מפחדת אולי שמישהו/ שמרוויח מהזנות שלה גם כן תיפגע בה אם "תעבור צד."

איני שוללת את האפשרות כי קיימות נשים שמצויות בזנות מבחירה מלאה וחופשית. מעולם לא פגשתי אחת. כל הנשים בזנות שדיברתי איתן, או שחברתי וחבריי מארגונים שונים הפועלים עם נשים בזנות דיברנו איתן, העידו על כך שהגיעו לזנות מחוסר ברירה, או שהן כעת מצויות בה תוך תחושה של חוסר ברירה והיעדר אפשרויות אחרות.

כאמור, דעתי היא שהמידתיות לא רק מאפשרת, אלא גם דורשת, למנוע את חופש העיסוק של המיעוט החופשי בעבור מניעה של היווצרות של דורות עתידיים של רוב מחלט כבול, מנוצל, מדוכא ופגוע.

החוק יהיה צעד ראשון בדרך לכינון מערכים נרחבים יותר של הוצאת נשים ממעגלי הזנות ולרפוי של החברה שלנו מהניצול הנקרא "צריכת זנות."

הכותבת הינה סטודנטית לרפואה, שבין השאר מתנדבת ב**[מרפאה הניידת של מרפאת לוינסקי](#)**, בעמותת **[מכון תודעה](#)** וב**[במטה המאבק בסחר בנשים](#)**.